

სოციალური მხარდაჭერის გავლენა დეპრესიის სიმპტომებზე ხანდაზმულ
ინდივიდებში

სალომე მილორავა

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებისა
და ხელოვნების ფაკულტეტზე კლინიკური ფსიქოლოგიის მაგისტრის აკადემიური
ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად*

ფსიქოლოგია (სოციალური ფსიქოლოგია, განათლების ფსიქოლოგია, კლინიკური
ფსიქოლოგია)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ქეთევან მაცაშვილი, ფსიქოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2016

განაცხადი

„როგორც წარდგენილი სამაგისტრო ნაშრომის ავტორი, ვაცხადებ, რომ ნაშრომი წარმოადგენს ჩემს ორიგინალურ ნამუშევარს და არ შეიცავს სხვა ავტორების მიერ აქამდე გამოქვეყნებულ, გამოსაქვეყნებლად მიღებულ, ან დასაცავად წარდგენილ მასალებს, რომლებიც ნაშრომში არ არის მოხსენიებული ან ციტირებული სათანადო წესების შესაბამისად.

სალომე მილორავა, 24.06.2016“.

აბსტრაქტი

ნაშრომის საკვლევ თემას წარმოადგენს სოციალური მხარდაჭერის კავშირი დეპრესიის სიმპტომებთან ხანდაზმულ ინდივიდებში. ვინაიდან და რადგანაც დეპრესია ერთ-ერთი ყველაზე ფართოდ გავრცელებული ფსიქიკური დაავადებაა ხანდაზმულებში, ჩვენთვის საინტერესო იყო თუ რა როლს ასრულებს ოჯახის წევრებისა და მნიშვნელოვანი გარშემომყოფების მიერ გაღებული სოციალური მხარდაჭერა დეპრესიის სიმპტომების განვითარება-შეფერხებაში.

აღნიშნული კვლევა იყო რაოდენობრივი. მასში მონაწილეობა მიიღო 30 ცდისპირმა, რომელთაგან 19 იყო მდედრობითი სქესის წარმომადგენელი, ხოლო 11 მამრობითი სქესის წარმომადგენელი, მათი ასაკი მერყეობდა 70 წლიდან ზემოთ.

საკვლე სამუშაოები მიმდინარეობდა სამ სხვადასხვა ადგილას, ესენია: სკვერი, ოჯახი და ხანდაზმულთა პანსიონატი. თითოეულ ადგილას მოხდა 10-10 რესპოდენტთან გასაუბრება.

ჩვენს მიერ ჩატარებულ კვლევაში, დამოუკიდებელ ცვლადს წარმოადგენდა სოციალური მხარდაჭერა, დამოკიდებულ ცვლადს კი - დეპრესიის სიმპტომები. ასევე ცვლადებად გამოყენებულ იქნა სქესი, ასაკი, ოჯახური მდგომარეობა, ოკუპაციონალური პოზიცია (დასაქმებულობა) და განათლება, ადგილსამყოფელი (სახლი, სკვერი, პანსიონატი) და ყოველდღიური ფუნქციონირება (დამოუკიდებელი, დამოკიდებული).

დეპრესიის სიმპტომების გასაზომად გამოყენებულ იქნა გერიატრიული დეპრესიის სკალის 15 კითხვიანი შემოკლებული, ვერსია (GDS), ხოლო სოციალური მხარდაჭერის გასაზომად გამოყენებულ იქნა დაკის სოციალური მხარდაჭერის ინდექსის 11 კითხვიანი შემოკლებული ვერსია (DSSI).

მონაცემების ლოგისტიკური რეგრესიული ანალიზის შედეგად, აღმოჩნდა რომ დეპრესიის მაჩვენებელი მნიშვნელოვანწილად დაკავშირებული იყო პანსიონატის

ხანდაზმულებთან, ასევე გამოიკვეთა შემდეგი ფაქტი: ხანდაზმულებს, რომლების სახლიდან ფაქტობრივად არ გადიან დეპრესიის მეტი სიმპტომი ჰქონდათ სკვერში მოსიარულებებისაგან განსხვავებით. რაც შეეხება სქესს: მდედრობითი სქესის წარმომადგენლებთან დეპრესიის მაჩვენებელი უფრო მაღალი იყო, განსხვავებით მამრობითი სქესისა. ჩვენ ვვარაუდობდით, რომ სოციალური მხარდაჭერა, სხვა ცვლადებთან შედარებით მეტად იქნებოდა დაკავშირებული დეპრესიასთან, თუმცა მონაცემების ანალიზის შედეგად ვარაუდი არ გაგვიმართლდა და საკუთარი მაჩვენებლის მნიშვნელოვნებით სოციალური მხარდაჭერა ჩამოუვარდებოდა როგორც ადგილსამყოფელის, კერძოდ პანსიონატისა და სახლის, ასევე სქესის მაჩვენებელს. რაც შეეხება დანარჩენ ცვლადებს - განათლებას, ოჯახურ მდგომარეობას, ყოველდღიურ ფუნქციონირებასა, ოკუპაციონალურ მდგომარეობასა და ასაკს, დეპრესიის სიმპტომებთან მნიშვნელოვანი კავშირი არ იქნა აღმოჩენილი.

კვლევის ნაკლს წარმოადგენდა მონაწილეების მცირე რაოდენობა, თუმცა თუკი გავითვალისწინებთ იმ ფაქტს რომ მსგავსი ტიპის კვლევა არ ჩატარებულა, პირველი ცდისთვის საკმაოდ კარგი შედეგები მოგვცა. შესაძლებელია სამომავლოდ მონაწილეების რაოდენობის მნიშვნელოვანწილად გაზრდა, კვლევის დიზაინის დახვეწა და შესაბამისად შედეგებიც უფრო მეტად საინტერესო და ინფორმატიული იქნება.

თავად ხანდაზმულებთან სავსე სამუშაოების ჩატარება მეტად მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, როგორც მონაწილის ისე ინტერვიუერისთვის, რადგან ასაკოვანი ინდივიდებისთვის ახალგაზრდებთან ურთიერთობა საკუთარი ახალგაზრდობის გახსენებასა და ცხოვრების კიდევ ერთხელ შეჯამების საშუალებას იძლეოდა, ინტერვიუერისთვის კი მდიდარი ცხოვრებისეული გამოცდილების მქონე ასაკოვან ადამიანებთან ურთიერთობა სასარგებლო აღმოჩნდა ახალი ცოდნის შეძენის კუთხით.

ძირითადი საძიებო სიტყვები: სოციალური მხარდაჭერა, დეპრესიის სიმპტომები, ხანდაზმული ადამიანები.

მადლობა

მადლობას ვუხდი ჩემს სამეცნიერო ხელმძღვანელს, ქალბატონ ქეთევან მაყაშვილს, რომელიც დამეხმარა საკვლევი საკითხის არჩევისას, მომცა კონკრეტული მიმართულება და გამომიცხადა ნდობა და მხარდაჭერა;

ასევე მადლობას ვუხდი „ადამიანით ვაჭრობის (ტრეფიკინგის) მსხვერპლთა, დაზარალებულთა დაცვისა და დახმარების სახელმწიფო ფონდ“- ს, რომელმაც დროულად გასცა „თბილისის ხანდაზმულთა პანსიონატში“ კვლევის ჩატარები ნებართვა;

მადლობას ვუხდი „თბილისის ხანდაზმულთა პანსიონატის“ ხელმძღვანელს, ქალბატონ დარეჯან თომამეს, რომელმაც დიდი გულისხმიერებით მიმიღო და შემიქმნა კომფორტული გარემო კვლევის ჩასატარებლად. მადლობას ვუხდი ამავე პანსიონატის ფსიქოლოგს, ქალბატონ ირინა პეტროვნას და სხვა თანამშრომლებს დახმარებისთვის.

გარდა ამისა მადლობას ვუხდი „საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულს სამსახურის“ თანამშრომლებს, რომლებმაც ოპერატიულად მომიწოდეს სტატისტიკური ინფორმაცია საქართველოში ხანდაზმულთა რაოდენობის შესახებ.

გამორჩეულ და უღრმეს მადლობას ვუხდი თავად რესპოდენტებს, რომლებმაც არ დაიზარეს და მოთმინებით გასცეს პასუხი ჩემს მიერ დასმულ ყველა შეკითხვას, გარკვეულწილად გამიზიარეს თავიანთი ცხოვრებისეული გამოცდილება და ცოდნა, რაც ამ კვლევის ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორი იყო.